

Двоє добродіїв із Брюсселя

КУПИТИ

«Двоє добродіїв із Брюсселя» – це п'ять динамічних текстів (дві повісті та три новели), об'єднаних темою перемоги кохання над смертю, добра над злом, щастя над хворобою. У притаманній йому легкій лаконічній манері Шмітт досліджує плюси та мінуси подружнього життя в його сучасному тлумаченні, ставлення до чужих дітей як до своїх, донорство органів як психологічну дилему; автор торкається також дражливого питання абортів та в іронічній манері показує ставлення до спадку геніїв мистецтва по їхній смерті. До книжки увійшов також і щоденник написання цих творів – історії їх виникнення та роздуми, які мучили автора під час творчого процесу. «Сміливо відкидаючи звички нашого часу, автор пропонує не уникати випробувань, а йти їм назустріч, щоб відчувти смак справжнього щастя». Le Point «У кожному з нас співіснують два життя: фактичне й уявне – достоту сіамські близнюки; у такий спосіб наші думки та почуття перетравлюють дійсність на свій копил. У своїй новій збірці Е.-Е. Шмітт висвітлює віртуальні життя, що приховуються на дні життів реальних». L'Echo «Хоча ці п'ять історій досить короткі, це аж ніяк не впливає на їхню глибину. Це ніби синтез Шмітта-драматурга і Шмітта-романіста». Tribune de Genève

Ерік-Емманюель Шмітт

ДВОЄ ДОБРОДІІВ
ІЗ БРЮССЕЛЯ

Eric-Emmanuel Schmitt

**LES DEUX
MESSIEURS
DE BRUXELLES**

ALBIN MICHEL

Ерік-Емманюель Шмітт

**ДВОЄ
ДОБРОДІЇВ
ІЗ БРЮССЕЛЯ**

---

*З французької переклав
Іван Рябчій*

**ВИДАВНИЦТВО АНЕТТИ АНТОНЕНКО
ЛЬВІВ**

ББК 84.4 Фра-44

Ш-73

Ерік-Емманюель Шмітт

ДВОЄ ДОБРОДІЇВ ІЗ БРЮССЕЛЯ

Новели

З французької переклав Іван Рябчій

Перекладено за виданням:

Eric-Emmanuel Schmitt

Les deux messieurs de Bruxelles

Éditions Albin Michel, Paris

ISBN: 978-2-226-24432-1

© *Éditions Albin Michel, 2012*

«Двос добродіїв із Брюсселя» – це п'ять динамічних текстів (дві повісті та три новели), об'єднаних темою перемоги кохання над смертю, добра над злом, щастя над хворобою. У притаманній йому легкій лаконічній манері Шмітт досліджує плюси та мінуси подружнього життя в його сучасному тлумаченні, ставлення до чужих дітей як до своїх, донорство органів як психологічну дилему; автор торкається також дражливого питання абортів та в іронічній манері показує ставлення до спадку геніїв мистецтва по їхній смерті.

До книжки увійшов також і щоденник написання цих творів – історія їх виникнення та роздуми, які мучили автора під час творчого процесу.

Проект та малюнок обкладинки Віталія Кравця, дозвіл на використання якого люб'язно надані Автором

Усі права застережені. Жодну частину цього видання не можна передавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати у будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко».**

© *Éditions Albin Michel, Paris, 2012*

© *Іван Рябчій, український переклад, 2015*

ISBN 978-617-7192-18-2

© *«Видавництво Анетти Антоненко», 2015*

ДВОЄ ДОБРОДІІВ ІЗ БРЮССЕЛЯ

Того дня, коли тридцятирічний молодик у синьому костюмі подзвонив у її двері та запитав, чи тут мешкає Женев'єва Грен'є, уроджена П'ястр, яка обвінчалася з Едуардом Грен'є п'ятдесят п'ять років тому 13 квітня в соборі Святої Гудули*, вона мало не грюкнула дверима в нього перед носом, буркнувши, що не цікавиться телевікторинами. Проте, позаяк не хотіла нікого ображати, за звичкою стримала дурні думки і пробурмотіла:

— Так.

Зрадівши відповіді, синій костюм представився метром** Демельместером — нотарем, — і повідомив, що вона — єдина спадкоємиця Жана Дааменса.

— Що?

Очі, скруглілі від здивування, не полишали сумніву: звістка заскочила господиню зненацька.

Урядник злякався, що допустив помилку.

— Ви не знали, що він помер?

Гірше: вона взагалі не знала про його існування! Це ім'я не віджило в ній жодного спогаду... Жан Дааменс? Ну ж бо, невже нейрони зіпсувалися так само, як і ноги? Що, організм геть вийшов із ладу? Жан Дааменс? Жан Дааменс?..

---

* «Собор Святих Михайла та Гудули — головна католицька святиня архієпископства Малін-Брюссель, яку зводили впродовж XI—XVI ст. Тут відбуваються всі події, пов'язані з королівською родиною Бельгії».

** Метр — шанобливе звертання до адвокатів та нотарів у франкомовних країнах.

Вона знітилася, немов чим завинила.

— Даруйте... я... у мене трапляються провали в пам'яті. Розкажіть про нього. Скільки років було панові... Дааменсу?

— Ви народилися з ним в один рік.

— Може, щось іще?

— Месьє Дааменс мешкав у Брюсселі, за адресою: вулиця Лепутр, 22.

— Нікого не знаю в тому кварталі...

— Довгий час йому належала ювелірна крамниця «Щире серце» в Галереї Королеви*.

— Авжеж, крамницю пригадую. Розкішне місце!

— П'ять років тому вона зачинилася.

— Якось я зупинилась перед вітриною тієї крамниці, проте досередини не зайшла...

— Чому?

— Не по моїх статках... Ні, метре, даруйте — я не знаю цього месьє!

Нотар почухав потилицю.

А Женев'єва Грен'є все провадила свого:

— Мені дуже шкода. Це ім'я мені не знайоме.

На ці слова він підвів очі й зауважив:

— Мадам, Ваші таємниці належать Вам. Я ж тут не для того, щоби коментувати Ваші стосунки з месьє Дааменсом. Відтак, маю виконати останню волю небіжчика, який призначив Вас єдиною спадкоємицею.

Женев'єві аж ніяк не сподобалися колючі закиди нотаря. Прикро вражена, вона хотіла захищатися, проте чиновник вів далі:

— Мадам Грен'є, єдине моє запитання таке: приймаєте Ви спадщину чи ні? Візьміть кілька днів на роздуми. Бо якщо приймете, то зауважте: боргів може виявитися не менше, ніж статків.

— Себто?

---

* Королівські галереї Святого Гюбера — комплекс із трьох критих торговельних пасажів (Галереї Королеви, Короля та Принців) у центрі Брюсселя, зведений у середині XIX ст.

— За законом, підтверджений заповіт дозволяє спадкоємцеві отримати статок, але й зобов'язує його виплатити борги — в разі, якщо вони існують.

— А що, є борги?

— Буває, лишаяються тільки вони.

— А як цього разу?

— Пані, закон забороняє мені відповідати на такі запитання.

— Але ж Ви знаєте! То скажіть же!

— Закон, мадам! Я заприсягся.

— Дорогенький, навряд чи я молодша від Вашої матінки — а Ви ж не дозволили б їй потрапити в халепу, еге ж?

— Мадам, на жаль, я не можу відповісти на це запитання. Ось, тримайте мою візитівку. Приходьте, коли приймете рішення.

Він клацнув підборами й зник.

Кілька днів Женев'єва сушила собі мізки.

Набравши нарешті Сімону — свою приятельку, — вона розповіла їй про цю дивину, подавши її як випадок із сусідкою.

Сімона сердито заявила:

— Перш ніж прийняти остаточне рішення, твоя сусідка мусить дослідити справу! З чого жив небіжчик?

— Володів ювелірною крамницею.

— Це ще нічого не означає. Він може виявитись як багатієм, так і банкрутом.

— Крамниця зачинилася п'ять років тому.

— Ага! Отже, банкрут!

— Сімоно, він був моїм однолітком. А в нашому віці небагато напрацюєш...

— Що ще ти знаєш?

— Він мешкав на вулиці Лепутр.

— Маєтність?

— Хтозна.

— Цього замало... Якщо справа занепадала, він міг закласти квартиру.

— Хто може це знати?

— Його банк, звісна річ, але там тобі нічого не скажуть.
Від чого помер?

— Даруй?

— Бач, якщо приятель твоєї сусідки помер від хвороби, то це добрий знак. А ось коли наклав на себе руки, то... страшно й подумати! Це означає, що не витримав тиску кредиторів.

— Не обов'язково. А може, дізнався про щось жахливе — скажімо, діагноз. Рак...

— Хм-м...

— Або діти загинули в авіакатастрофі...

— То в нього були діти?

— Здається, ні. У заповіті їх, принаймні, немає.

— Хм-м... І все ж самогубство — річ підозріла!

— Але сусідка нічого не казала про самогубство!

— Слухай, а часом не вона його прибрала, га? Дізналася, що потрапила до заповіту, — і вколошкала коханця!

— Сімоно, ми ж не знаємо, як він помер!

— Якраз це й доводить, яка вона хитра!

— До того ж, коханцями вони не були!

— Женев'єво, не вдавай дурепу! Отримала зиск — і не була коханкою? О ні, я, наприклад, на таке не повелася б!

Питання «приймати чи не приймати спадок?» породжувало інші: «Звідки взявся цей тип?» та «Що пов'язувало його зі спадкоємицею?» Почувши ж осудливу думку кузена, який відчайдушно намагався стати страхівником, Женев'єва зрештою залишила розпитування.

З ранку до вечора вона вагалася між двома протилежними варіантами. Погодитися? Відмовитися? Орел чи решка?

Хоча вона втратила сон, напружені пошуки відповіді припали їй до смаку: нарешті в її житті з'явилася хоч якась пригода... Тож Женев'єва невтомно зважувала всі «за» і «проти».

І за сімдесят дві години обрала один варіант.

До метра Демельместера з'явилася вже досвідчена картярка: оскільки обережність нашіптувала відхилити пропозицію, Женев'єва, навпаки, пристала на неї! Адже

ця полохлива смиренниця потай ненавиділа скромність, якою катувала себе все життя.

Однак у вісімдесят років можна вже нічого не боятися...

Якщо Женев'єва успадкує борги, то заплатити все одно не зможе, адже живе на мінімальну пенсію. Навіть за мільйонні борги ніхто не зазіхне на її злидні.

Проте Женев'єва відкинула цю гіпотезу, бо, розмірковуючи далі подібним чином — відчула вона, — швидко зрозуміла б, що горезвісна її поміркованість була найліпшим розрахунком, адже так вона ніколи й нічим не ризикувала...

Фортуна була на її боці! Якщо коротко, то на Женев'єву зненацька впало справжнє багатство: величезний рахунок у банку, три квартири в центрі Брюсселя, причому дві здано в оренду, меблі, картини та інші витвори мистецтва, розміщені за адресою: вулиця Лепутр, 22; а ще ж заміський маєток на півдні Франції!..

Ніби в раптовому пориві шляхетності, нотар запропонував допомогти дати раду з майном.

— Гарзд, я поміркую. А листа до заповіту не прикладено?

— Ні, мадам.

— Може, є якийсь інший документ для мене?

— Ні.

— Чому цей дивак обрав саме мене?

— У нього не було родини.

— Та ясна річ, що не було, але чому саме я?!

Нотар мовчки дивився на неї. Його гризли сумніви. Або — спершу він так і думав — стара була коханкою небіжчика і просто перевіряла тактовність метра, або ж вона казала правду — і тоді перед ним була найдивовижніша з усіх його справ...

А Женев'єва наполягала:

— Метре, Ви ж його добре знали.

— Аж ніяк, мадам, — справа покійного належала до практики, яку я придбав у свого попередника.

— Де його поховано?

Нотар подумав, що, відмовивши, він втратить вигідну клієнтку, тож варто виявити поступливість; він вийшов,

упівголоса віддав наказ клеркам і за кілька хвилин повернувся з аркушем у руках.

— Цвинтар в Ізелі*, вулиця перша, галявина друга, п'ята ділянка ліворуч.

Женев'єва того ж дня подалася на цвинтар.

Стояла негодяна пора. З немов зашмарованого кимось неба ледь пробивалося блаженське сіре світло — воно пестило бетонні мури й нівелювало обличчя. Відвідувачі плентались, насупивши брови. Тут, навіть за відсутності дощу, дороги вилискували вологою — радше загрозою, ніж спогадами...

Автобус висадив Женев'єву перед трьома кав'ярнями, що обступили вхід на цвинтар. За столиками не було жодного клієнта, а зажурені офіціанти солодко позіхали.

Отже, похорону сьогодні немає... Міцно обв'язавши хусткою шию, Женев'єва зітхнула, подумавши про долю тих офіціантів: весь час розраховувати на чийсь смерть, подавати чай удовицям, лимонад — сиротам, пиво — чоловікам, зголоднілим за забуттям... Серветками тут, певно, сльози змахують частіше, ніж витирають уста...

Оскільки монументальні ґрати з кованого заліза не зволили відчинитися перед Женев'євою, вона скористалася дверцятами ліворуч і, привітавшись зі службовцем у зеленому однострої, вийшла на круглий майданчик, обсаджений дубами. Гравій невдоволено скрипів, поки Женев'єва чимчикувала алеєю. Камінці ніби вигукували: «Йди геть, незнайомко, вертай назад!» Авжеж, вони мали рацію — нічого було їй робити у місті товстосумів. Хоча склепи та мавзолеї витрутили палаци й розкіш, претензійність оздобы і велич обелісків нагадували зніченій жебрачці, що вона не водилася з жодним місцевим. Деякі родинні поховання, вишикувані вздовж алеї блакитних кедрів із Атлаських гір, височіли тут близько двохсот років. Збентежена Женев'єва дивувалася — хіба родовід є лише в багатіїв? Хіба у жебраків не буває предків?

* Ізель — містечко, яке входить до складу Брюссельської агломерації.

Низенько похилившись, вона простувала далі, а з голови не йшла нав'язлива думка про те, що бути похованою тут їй не по кишені.

А втім — тепер, коли... Чом би й ні?..

Вона здригнулася, налякана похмурими гадками, перехрестилася — ніби відмежовуючись одночасно від понурої місцини та нісенітниці в голові.

— Перше... друге... третє... четверте... п'яте. Тут!

На надгробку з темного граніту, такого лискучого, що в ньому відображалось похиле віття, сяяли золоті літери: «Жан Дааменс». Праворуч від напису Женев'єва побачила врізане в камінь фото чорнявого сорокарічного чоловіка з темними очима. Щире, відкрите, мужнє обличчя з пухкими вустами променіло щасливим усміхом.

— Який красень...

Ні, вона не знала його. І жодних стосунків із цим добродієм не підтримувала. У цьому Женев'єва була впевнена. Але все ж це обличчя здавалося їй знайомим... Де вона його бачила? Певно, справа в типових середземноморських рисах. Вони належать не одному брюнетові, які трапляються на кожному кроці. А може, вони з Жаном Дааменсом і зустрічались, от лише вона не запам'ятала... Раз або два... Але де? Проте вона знала, що ніколи не розмовляла з цим красенем — такого вона не забула б!

Женев'єва замислено розглядала портрет. Чому він обрав саме її? Що спонукало його до такого щедрого вчинку?

Невже в неї був брат, про існування якого вона не знала, — скажімо, близнюк?.. Ні, це ж абсурд! Батьки обов'язково розповіли б! Або ж він сам рано чи пізно заявився би, хіба ні?

Раптом вона подумала: чому тоді Жан Дааменс не прийшов до неї, поки був живий? Що це за вибрик — «прийти», спершу пішовши з життя?

А з темно-сірого надгробку незмінно всміхалася загадка.

Збентеженій, спантеличеній Женев'єві здалося, що благодійник дивиться на неї з-за свого портрета. Вона промурмотіла:

— Ну... дякую. Дякую за такий подарунок... неочікуваний і майже казковий. Проте Вам не здається, що треба було пояснити, в чім справа?

Обличчя на світліні проясніло, ніби щось обіцяючи.

— Гарзд, — відказала вона. — Я... розраховую на Вас.

І з переляку розреготалася. Оце вже дурість — уголос розводитися з каменюкою!

Поглянувши вбік, Женев'єва помітила поруч — на четвертій ділянці — поховання, подібне до могили Жана Дааменса. Подібне? Та ні, таке ж саме! Окрім імені та світліни все — від розмірів надгробку до кольору каменю та від латунного хреста до огорожі — точнісінько повторювало сусіднє поховання: ті ж золоті літери, шрифт, оформлення надпису.

— Лоран Дельфен, — прочитала вона. — Диви, цей помер п'ятьма роками раніше...

Подібність ніби пов'язувала дві могили або, радше, двох чоловіків. Женев'єва уважніше придивилася до світліни: білявець тридцяти років, дуже зграбний і не менш приємний — подумала вона, — ніж Жан Дааменс. Зненацька вона завмерла.

— Це ж божевілля!

Повернувшись до Жана Дааменса, вона скривилася, ніби вибачаючись, відважила недоладний поклін, аж раптом помітила, що, на відміну від інших могил, цю не прикрашали ні ваза для квітів, ні грядка. Отже, небіжчик передчував, що нікому буде потурбуватися про могилку? Давши собі слово прийти сюди знову з букетом, повернула назад.

— Ач, — зітхала вона, чимчикуючи алеєю, — який красень!

І якщо вранці дивовижний подарунок здавався їй неймовірним успіхом, то тепер спокуслива зовнішність благодійника неабияк полестила Женев'єві.

Щосекунди загадка його вчинку мучила її дедалі більше.

— Чому? Чому він і чому я?

П'ятдесят п'ять років тому дзвони собору Святої Гудули весело вдарили.

Перед вітварем квітуча і свіжа Женев'єва П'ястр — тонка, мов лілея, у сукенці з білого серпанку, — єдналася з міцним парубком Едуардом Гренє, відомим під прізвиськом Едді, який конфузливо червонів, бо довелося звичну спецівку механіка замінити на взятий у тимчасове користування костюм. Зворушені, веселі, ласі до щастя молодята аж сяяли від утіхи.

Завдяки одному зі своїх дядьків, вони дістали право вінчатись у престижному соборі, де віншували членів королівської родини, а не в похмурій церковці у своєму кварталі. Священик падкався коло них, мов коло крихких тістечок, а за їхніми спинами родичі та друзі вже смакували бенкет, що триватиме аж до ранку. Вочевидь, життя Женев'єви входило у найсвітліший період...

Їй не спало на думку озирнутися на задні ряди у глибині величезного собору, біля притвора, крізь який її щойно під руку вводив до храму батько.

Біля передостанньої колони, в сутіні статечно колінкували двоє чоловіків, надійно захищені статуєю Симона Зилота*, що грізно здіймав золотий меч; добродії трималися так само, як і пара перед яскраво освітленим вітварем.

Коли священик запитав Едді Гренє, чи згоден він узяти за дружину Женев'єву, один із чоловіків — чорнявець — рішуче сказав «так!». Після цього священик поставив таке ж запитання Женев'єві, й білявець погодився, зашарівшись. Попри те, що від вітваря їх відділяли десятки метрів, поводитися вони так, ніби представник Божий, залитий жовтавими променями з вітражів, звертався саме до них.

Кюре проголосив: «Віднині ви пов'язані священними путами шлюбу!», — і, поки офіційне подружжя цілувалося перед ликом прихильного до них Христа, неофіційне

* Симон Зилот, або Симон Кананіт, — один із апостолів Ісуса Христа. «Зилот» із грецької перекладається як «ревнивець».

робило те саме у своєму закутку. Тоді як Едді та Женев'єва обмінювалися обручками під дзвінкий кантик органа, чорнявець витягнув із кишені коробочку, з якої з'явилися дві каблучки, що скромно посіли місця на пальцях чоловіків. Ніхто цього не помітив.

Так само ніхто не звернув уваги, коли, по завершенні літургії, дивна пара так і залишилася на колінах, зворушено промовляючи молитву, а весілля рухалося головною галереєю.

Під час звичних весільних ритуалів перед собором чоловіки тихо мріяли у таємничому смерку.

Нарешті, коли крики та клаксони вщухли, вони зважилися поворухнутись і вийшли на безлюдні сходи; їх не чекали ні фотограф, аби увічнити цю урочисту мить, ні близькі, готові зустріти їхнє щастя, осипаючи рисом і плескаючи в долоні; за єдиного свідка стала готична вежа ратуші, на вершечку якої святий Михайло приневолював дракона, сяючи у сліпучому промінні сонця.

Пара поквапилась до помешкання чорнявця — на вулицю Лепутр, 22, — де зачинила віконниці: вільніші від Едді та Женев'єви, вони не мусили катуватись аж до вечора, щоби втілити всю свою пристрасть під ковдрою.

Хоч як не дивно, але Жан закохався в Лорана.

Вступивши в доросле життя, Жан ніби навмисне збирав випадкові зустрічі, гарячі втіхи, бездушних коханців. Невгамовний чуттєвий апетит штовхав спокусника до справжнього полювання, тож він годинами блукав по саунах і барах, никав парками, кочував від клубу до клубу, де серед диму, від якого, якщо чесно, його нудило, та музики, яку насправді терпіти не міг, обирав чергову жертву. Поки не зустрів Лорана, Жанові здавалося, ніби обожнює таке вільне від умовностей життя; та перший же поцілунок примусив його збагнути безславність і нікчемність подібного існування: щедро обдарувавши Жана втіхами, оргазмами й екстазами, гідними Нарциса, воно, зрештою, зробило б його циніком. Ні до кого не прив'язуючись, цей Дон Жуан

був би приречений на вічне кружляння по колу, зводячи партнерів лише до насолоди, що її обіцяли їхні тіла. Що більших сексуальних утіх вимагала його натура, то нижче він цінував товариство людей. Споживаючи забагато тіл, Жан забув про пошану до їхніх власників.

Лоранові поталанило повернути Жанові снагу й повагу до життя. Білявий молодик, що працював освітлювачем у Королівському театрі в Парку*, з однаковим веселим завзяттям брався до розмов, щоденних закупок, приготування сніданку і доставляння його до ліжка. Його наснажувало буквально все! Поява Лорана спричинилася до справдешньої революції у Жановому житті: до того він знав лише пристрасть, нині ж — відкривав для себе кохання. Бурхливий темперамент Жана викликав надмірні почуття: він обожнював Лорана, осипав подарунками, палав невситимим бажанням до нього. Жанові кортіло освятити їхній зв'язок. Оскільки брати шлюб двом чоловікам не дозволено, Жанові спав на думку один фортель.

Жан і Лоран так раділи життю, що приналежність до сексуальної меншості їх аж ніяк не пригнічувала, — навпаки, потай вони цим навіть пишалися, адже почувалися винятковими, посвяченими в таємницю: вони водночас належали до двох світів — видимого і невидимого, буденного і потаємного. Зазвичай їх не турбувало те, що їм відмовлено в речах, доступних більшості. Та якщо вже вони цього захотіли, то мали грати до кінця й таки отримати бажане...

Так вони й опинилися на весіллі Едді та Женев'єви у соборі Святої Гудули 13 квітня пополудні.

Лише випадок поєднав вінчання двох пар, і їхнє знайомство на цьому мало б завершитись, якби романтичний Лоран не зірвав офіційне оголошення про шлюб. За кілька днів він вклеїв папірець до фотоальбому, а потім власноруч намалював таке ж оголошення про вінчання Жана Дааменса й Лорана Дельфена — і ця підробка здавалась їм більш ніж справжньою.

* Королівський театр у Парку — театр у Брюсселі край міського парку і навпроти Федерального парламенту.

Постійно переглядаючи фотоальбом, вони призвичаїлися бачити прізвище Ґренє. Тож, коли одного дня в газеті «Ле Суар» з'явилася замітка про народження Жонні Ґренє, сина Едді та Женев'єви Ґренє, вони сторопіли. Того ранку Жан і Лоран, напевно, уперше зіткнулися з відчуттям, відомим тільки гомосексуалам — болісним усвідомленням того, що, хоч би яким сильним не було їхнє кохання, плодів воно не дасть.

Вони подалися на хрестини.

Дядькові, який домовлявся про собор Святої Ґудули, цього разу не поталанило знайти для Женев'єви та Едді приміщення, вишуканішого за парафіяльну церковцю Божої Матері Невинного Зачаття, де замість органа деренчала захекана фісгармонія, а кюре бурмотів проповідь, що ледь сльозила зі старих сірих колонок, прикріплених до здоровенних неонових паль. Проте це не засмучувало ні Женев'єви, що аж сяяла материнським щастям, ні Жана з Лораном, вражених появою нового життя; сердився лише Едді. Опинившись посеред жовтої від бруду церкви з лавами, що аж лисніли від жиру, з похмурими вітражами, навощеними дерев'яними статуями та пластиковими квітами, яких тут було навіть більше, ніж у комірчині консьєржа, механік ураз ніби протверезів: йому було лише двадцять шість, і цей шлюб заважав йому вільно жити. Авжеж, Женев'єва була жвавою, велелюбною, пристрасною молодією дружиною, однак Едді нудило від самого факту подружнього життя. Нині він мав почуватися винним за те, що зустрічався з приятелями у бістро, багато пив, сипав непристойними жартами, ліниво загравав до дівчат, жер різну гидоту — чипси або коріння солодки — замість страв, із любов'ю приготовлених Женев'євою; він картав себе за те, що годинами валявся в ліжку, схрестивши на грудях руки, і слухав радіо, тинявся помешканням у кальсонах — словом, поведився так, як і раніше. Він не дбав про себе, не намагався змінитися, стати чистішим, розважливішим, відповідальнішим, відданішим.

Це ж неприродно! Терпіти отаке знуцання лише для того, аби сідлати дружину частіше, ніж він хотів? Така

«угода» здавалася Едді нечесною... А побачивши сизе маля — Жонні, який горлав зі своїх пелюшок, Едді збагнув, що тепер так просто справи не залагодиш.

Хоча під час церемонії Едді й намагався вдавати розчуленого татуса, та двоє добродіїв, що розмістились у глибині церкви, помітили його понурий настрій. Це прикро вразило Жана й Лорана. Ти ба! Цьому бевзю й невтямки, яка це благодать — стати батьком родини! Ну й тюхтій! І двійко чоловіків схвально роздивлялися щасливу Женев'єву.

Наступного дня вони відправили їй подарунок — колясочку з запискою, де зазначалося, що мерія комуни має честь привітати тата й маму новонародженого.

Життя повернулося до звичної колії. Кожне подружжя по-своєму прямувало до істини.

Почуттям Жана й Лорана не було зносу. Заповзявшись до кількох мистецьких задумів, які сприяли спільній роботі з Лораном у театрі, Жан зрозумів, що не має якогось певного хисту; аж ніяк не засмутившись, він на батьковій гроші придбав крамничку і взявся торгувати прикрасами. Оскільки Жан вирізнявся вишуканим смаком, що був до вподоби жінкам, до яких господар крамнички почував вельми туманний сентимент, справа його процвітала.

Для брюссельських кокеток, які цінували поради Жана, крамничка «Щире серце» стала звичним місцем для зустрічей.

Жан і Лоран квітли, надійно захищені своїм коханням. І якщо вони не приховували того, що живуть разом, то й не вихвалялися цим. Їх ніхто не соромив, ніхто їм не докоряв. Хто бажав дійти суті — мусив змиритися. Але під впливом вільнодумства суспільство поступово м'якшало; замордовані активістами політики заборонили дискримінацію тих, хто віддавав перевагу особам своєї статі. Зрадивши такому полегшенню, Жан і Лоран, утім, укладу життя не змінили: вони жили осторонь, цуралися поглядів — таким було їхнє сімейне щастя; вони так і залишилися свавільними молодятами, що ховались у затінку, за колоною в соборі. І саме сором'язливість не дозволяла згаснути їхній пристрасті.

Едді та Женев'єва обрали інакший шлях.

Для Едді лементування малого Жонні, його плачі та хворощі стали приводом віддалитися від родини.

Після роботи в гаражі він допізна засиджувався з приятелями, напивався і грав у карти, а додому з'являвся, аби лише поспати. Женев'єва помітила зневажливе ставлення чоловіка, проте замість обуритися картала себе: Едді гидує, бо вона надто втомлювалась і не дбала про себе, бо мала годувати дитину грудьми, бо всі її балачки оберталися навколо пологів, білизни та пляшечок із сиропом.

Невдовзі народилася дівчинка.

Едді запропонував назвати її Мінні — як подружку Міккі Мауса. Ідея йому настільки сподобалася, що, підкидаючи донечку в повітрі, він увесь час повторював мишаче ім'я і вибухав реготом. Збентежена Женев'єва, побоюючись, аби крихка любов Едді до власних дітей не обернулася ненавистю в разі, якщо вона опиратиметься дурнуватою задуму, прийняла пропозицію — вона сподівалася, що завдяки своєму імені Мінні матиме хоча би прихильність татка.

Жан і Лоран були за кордоном, тож не дізналися про появу другого малюка. Розчарована відсутністю подарунку з мерії (як минулого разу), Женев'єва втішилася старим дуже зручним візочком.

Минуло десять років.

Час від часу Жан і Лоран згадували про Едді та Женев'єву, але туманно, відчуваючи непом'якшену ностальгію; ці обличчя давно вже належали до спогадів про молоді роки, що поволі минали. Двоє добродіїв уже не цікавилися новинами про подружжя, яке спочивало в золотій рамці приемних згадок.

Проте один випадок брутально струсонув їхню пам'ять.

Жан найняв до «Щирого серця» прибиральницю, таку собі Анджелу — огрядну кубоподібну італійку, щебетуху з бездоганними рекомендаціями; мешкала вона в дешевому кварталі Мароль. Одного разу, збиваючи за звичкою язиком піну, вона мимохідь згадала своїх сусідів, таких

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ